

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
 Pe o jumătate de an . . . . . 4 cor. 40 bani.
 Pe o jumătate de an . . . . . 3 cor. 20 bani.
 România, America și alte țări străine 11 cor. anual.
 Abonamentele se fac la „Tipografia” M. Heltzer, Sibiu

Foaie politică.
Apare în fiecare Duminică.

INSERATE:
 se primesc la biroul administrației, (str. Măcelarilor nr. 12).
 Un șir garmond prima-dată 14 bani, a doua-ora 12 bani a treia-ora 10 bani.

Viața militară în Bosnia.

— Sentinele în o strîmtoare de munte. —

Pe când au sosit soldații noștri în număr mare în Bosnia, munții și văile erau acoperite cu zăpadă groasă și un ger aspru să lăsase pe plaiuri. Să înțelegem, că în astfel de împrejurări e grea slujba, dar mai cu seamă e grea prin strîmtorile de munți, sălbatică și pustii, unde vântul adună zăpada în înălțime de mai mulți metri. Și aici soldații

au mare răspundere, căci tocmai pe aici pot să între bande sârbe, albaneze sau muntene-grine, cari cunosc toate ascunzișurile și potecurile acestor munți. Dar pe lângă răspundere, sentinelele (paznicii) ce să trimit aici, sunt întotdeauna espuși la primejdie, căci nu poți ști la care cotitură a văii sau de după care stîncă es la iveală niște figuri să batice,

cari te iau la țîntă. Așa s'a întâmplat în câteva cazuri în trecut, când s'a făcut acum 30 de ani ocuparea Bosniei. De aceea sentinelele își fac slujba cu mare grijă, gata în tot minutul și de atac și de apărare.

În chipul nostru să văd astfel de sentinele de-ale noastre, în o strîmtoare din Bosnia.

Pentru un an nou.

Incet cu incetul ne apropiem de sfârșitul anului curent. In anul in care suntem vor mai eși câțiva numeri din »Foaia Poporului«, apoi cu Anul-nou ea va intra in anul al șeptesprăzecelea al vieții sale. »Foaia Poporului« are deci un trecut destul de frumos, stând in acest timp in luptă neintreruptă și dându-și silința a lumina poporul nostru pe toate căile vieții publice și a-l sfătui și îndemna la iubirea de neam, de lege și de limbă și la virtuțile cetățenești.

Aceste silințe au fost luate in samă, și »Foaia Poporului« a fost lăudată de curând in frumoase cuvinte, in foaia frunțașă din România »Neamul Românesc« a învățatului profesor de univertitate din București, Nicolae Iorga.

Trecutul cinstit, este chezașia viitorului. Cetitorii nostri cunosc indestul »Foaia Poporului« și de aceea credem, că e de prisos a mai spori vorbele in privința aceasta, când venim și le cerem sprijinul pentru anul 1909, in care vom intra in curând.

Le zicem numai pe scurt :

»Foaia Poporului« va fi și in viitor, ceea-ce a fost in trecut și-și va da toată silința a fi tot mai folositoare neamului nostru.

Pe temeiul acesta rugăm pe iubii abonati vechi a-și renou în curînd abonamentul pe anul 1909.

Li rugăm apoi a recomanda foaia prietenilor și cunoscuților, îndemnându-i a o abona.

Prețul abonamentului să vede in fruntea foii, anume este :

Pe un an . . . 4 cor. 40 bani
Pe o 1/2 » . . . 2 » 20 »

Pentru România, Germania, America și alte țări (din pricina portului postal) pe an 11 cor. pe 1/2 an 5 cor. 50 bani.

Spre a înlesni vechilor abonati trimiterea banilor de abonament, la numărul acesta alăturăm avizuri postale tipărite, de cari li rugăm a să folosi.

Ce avem să facem ?

III.

Dacă avem de muncit mult pe terenul cultural, ca să învățăm carte, cum am scris in nrul trecut, apoi de sigur avem să ne dăm silința mare și spre a înainta pe terenul economic, să ne întărim in privința materială.

Poporul nostru e popor plugar. Muncește din greu țarinele și după ostenele sale își câștigă cele trebuincioase pentru traiu. Dar cu toate aceste dă greu înainte. In cele mai multe părți este atât de împovorat, încât numai cu greu o duce de azi pe mâne.

Ce să fie cauzele, ce provoacă acest lucru ?

Vor fi ele mai multe, dar doue sunt cu deosebire, cari trebuie să le delaturăm și atunci vom simți in curând, că stăm mai bine.

Una este cu plugăritul, cu felul de a lucra pământul și a doua este, că de alte terene economice nu ne

prea apucăm, in deosebi suntem rămași îndărăpt pe terenul meseriilor și a negoțului, fără de cari nu poate fi înaintare, nu poate fi vorba de întărire materială.

Să luăm întâiu plugăritul și ceea-ce stă in legătură cu acesta, creșterea vitelor.

S'a scris și s'a spus de atâtea ori, că noi nu știm lucra pământul, cum vedem că să lucră prin alte țări mai culte. Nici vite frumoasă și de soiu, ca pe acolo, noi nu avem. Aceasta e adevărat și iată cauza sărăciei noastre.

Cu cultivarea slabă a pământului cum să face la noi, in timpurile noastre tocmai așa nu merge, ca și cu neștiința de carte, cu lipsa de învățătură. Azi nu mai merge să lucrăm pământul, cum l-au lucrat moșii și strămoșii nostri. Ei scoteau mai puțin din roada pământului și erau indestuliți, pentru că recerînțele traiului erau cu mult mai mici. Azi noi, fiind împrejurările cu totul schimbate, numai așa vom putea da față cu năcazurile vieții, dacă ne vom sili : a face pământul mai roditor, a-l sămăna cu semințe de soiu mai bun, a cultiva și alte feluri de bucate, ca cele de azi, a folosi tot felul de mașine și unelte economice, ca să câștigăm vreme și să cruțăm la lucru, a prăsi soiuri alese de tot felul de vite etc. Cu un cuvânt dacă vom face economie rațională, cum să zice, adevărat ne vom folosi de toate mijloacele, ce știința și învățătura înaintată a plugăritului ni le pune la îndemână.

Ei bine, veți zice Dvoastre iubiți cetitori, le-am face toate astea, dar nu putem, că nu ne ajung puterile, suntem slabi și săraci. Cu ce să ne aducem mașine economice bunăoară și vite de soiu ales, ca să putem prăsi și noi asemenea ?

Da, aceasta este adevărat ; un plugar sau un moșier mic, singur, cu greu poate să se ridice, dar pot să se ridice unii pe alții mai mulți, dacă să însoțesc la olaltă, dacă să întovărășesc.

Iată, asta e cheia deslegării : întovărășirea. Pe ori ce teren, așa și pe a plugăritului, in timpul nostru numai prin însoțire, prin întovărășire să poate ajunge la rezultate bune. Asta o vedem cu ochii la popoarele culte. Acolo sunt tot felul de însoțiri ale plugarilor, prin cari să ajută atât la lucrarea pământului, la procurarea de semințe, mașini etc. cât și la vânzarea cu preț a roadei, a laptelui etc.

La noi, popor plugar de 3 milioane, in loc să avem sute de însoțiri agricole, abia avem 3—4 astfel de însoțiri și câteva tovărășii de valorizare și și din aceste unele tânjesc, poate din lipsă de sprijin.

Trebuie deci mai nainte de toate să ne asociem și plugarii, să facem însoțiri mai mari sau mai mici, după cum avem trebuință, căci numai așa putem da înainte. Aci au mare chemare cu deosebire frunțașii satelor noastre.

Dar despre aceasta, cum adevărat să purcedem la întemeierea de însoțiri agricole, vom continua in nrul viitor.

Silvestru Moldovan.

Sibiu, 18 Decembrie n.

Boicotare în România. După cum scriu foile din București, preste 60 de mari proprietari au hotărît să nu mai cumpere nici un fel de mașini și unelte agricole, cari sunt fabricate austro-ungare, dar mai ales cele proveniente dela noi din Ungaria. De altcum din Ungaria să vor boicota toate mărfurile și produsele ungare, din cari să vindeau in România in preț de 30—40 milioane cor. pe an. Boicotul să va întinde in țara întreagă.

Cauza este de-o parte lupta agrarienilor austriaci contra convenției comerciale cu România, iar de altă parte politica guvernului unguresc față de Românii din Ardeal și Ungaria.

Proiectul de congrua. In ședința de Luni, 14 Dec. n. c. a dietei ministrul de culte contele Apponyi a prezentat dietei proiectul de lege al congruei sau cu alte cuvinte, proiectul despre întregirea plății preoților.

In proiect să statorește între altele, că plata anuală a preoților religiunilor recunoscute este de 1600 cor. iar a acelor, cari n'au școala de mijloc întreagă (8. clase) 800 cor. A capelanilor 1000, respective 800 cor. Preoții gr-or. și reformați primesc întreaga întregire dela stat, iar cei catolici (astfel și greco-catolicii) in parte dela statul catolic. Spre acest scop va contribui episcopatul catolic din venitele moșiilor sale 700 mii cor. iar fondul religionar din Ungaria 1 milion și 200 mii cor. Intregirea plății să va da începând cu 1 Ianuarie 1908.

Afară de aceste dispoziții, proiectul hotărăște, că preoții, cari țin la întregirea plății, trebuie să știe ungurește, in înțelesul art. de lege VI. dela 1840. Tecstul proiectului apoi nu cunoaste decât biserică romano-catolică cu deosebite rituri (slujbe), adevărat și preoții nostri gr-cat. uniți sunt romano-catolici, cu rit grecesc.

Iată cu astfel de proiect vrea să fericească preoțimea noastră contele Apponyi I

Cancelarie slavă in Londra.

In urma hotărîrii congresului slav, anul viitor să va deschide in Londra o cancelarie slavă, care va avea menirea a da informații de tot felul despre popoarele slave, cum sunt : Rușii, Cehii, Slovenii, Sârbii, Bulgarii, Polonii, Slovacia, Rutenii. Cancelaria slavă va informa străinătatea despre toate aceste popoare, cu privire la mișcările și starea politică și la toate manifestațiile vieții publice. Cancelaria va fi susținută cu deosebire cu ajutor rusesc. Conducătorii ei vor fi slovacia Hlinca și Iuriga, cari acum sunt zăvorîți in temnița Seghedinului.

Dieta. Săptămâna trecută a făcut in dietă Dr. I. Maniu interpelația, care o dăna in alt loc al foaiei. Luni a prezentat proiectul de congrua Apponyi, apoi s'a votat legea apropiatunii. Dieta ia zilele aceste vacanțe de Crăciun.

Din țări străine.

Din Răsăritul Europei.

Știrile, ce vin din Răsăritul Europei de-o parte, vestesc pace, iar cele din Sârbia arată războiul ca apropiat. La aceste să adauge știrea despre deschiderea parlamentului turcesc.

Boicotul in Turcia.

Boicotul sau incunjurarea mărfurilor austro-ungare in Turcia continuă cu furie și afară de Constantinopol, in Salonic, in Smirna și in alte orașe. Vapoarele cu zahar, cu articli de mână

etc. din Austro-Ungaria sunt oprite să descarce marfa, fesurile roșii, cari să fac în Austria sunt rupte pe uliță de pe capul celor ce le poartă și altele de felul acesta. Ba săptămâna trecută comitetul de boicot a cufundat în mare o barcă a unui vapor austriac, care era încărcată cu marfă și pachete dela nește călători austro ungari.

Pacea asigurată.

Din partea guvernului turcesc boicotul nu are sprijin și așa Austro-Ungaria a început pertractările de pace cu Turcia. Să zice, că Austro-Ungaria ar îmbia Turciei 50 milioane de franci pentru Bosnia, pe când Turcia cere, ca Austro-Ungaria să ia asupra sa o parte din datoria publică a Turciei.

De altă parte să pregătește terenul și pentru ținerea conferenței europene, așa că unele foi mari europene vestesc, că la ori ce caz pacea e asigurată.

Sârbia.

Față de aceste asigurări, în Sârbia nu înceată agitația și pregătirile de războiu. Din Sofia să scrie, că cele mai multe corpuri de armată sârbești sunt gata de luptă. Să învață cu mare slăguință și voluntarii. Țara e cutreerată de agitatori, cari zic, că trupele austro-ungare nu sunt pregătite pentru războiu de iarnă.

Montenegro asemenea e deplin gata a începe lupta.

Parlamentul turcesc.

Joi, în 17 Dec. c. a fost deschis parlamentul turcesc, cu o vorbire de tron a Sultanelui. Deschiderea s'a făcut sărbătorește, cu salve de tunuri. Au fost invitați și reprezentanții gazetelor. Să zice, că în parlament Turcii tineri abia au 65 de deputați. Sunt mulți Arabii. Intre senatorii, numiți de Sultan, este și un Macedo-român.

Cetitorule

lățește „Foaia Poporului” între
cunoscuții tăi!

Din dietă.

— Interpelarea dlui Dr. I. Maniu. —

Cetitorilor nostri le este cunoscută fărădelegea dela Blaj, când s'a sfârșit prin făptuitori necunoscuți Piatra-monument de pe Câmpul-libertății și crucea de peatră din dealul viilor. Făptuitorii nici până azi nu sunt cunoscuți.

În afacerea aceasta a făcut deputatul Dr. Iuliu Maniu o interpelație în dietă, în secința din 9 Dec. c. Dl Maniu a adus întâiu cazul întâmplat la Rosalii în Craifalău, unde ungurii reformați au scos o cruce de peatră sfințită, și ridicată de Românul Vasile Manta pe moșia sa și au așezat o în fața casei lui Manta. Impotriva acestui atentat s'a făcut arătare la judecătoria, dar făptuitorii deși cunoscuți, n'au fost pedepsiți.

»Aceasta purcedere — a zis dl Dr. Maniu — e menită a produce două lucruri. Întâiu ea va trezi în locuitori convingerea, că principiul egalității în fața legii nici astăzi nu se validează, a doua, ea va întări în cercul locuitorilor români credința, că poporul român se află așa zicând într'o stare afară de lege. (Zgomot. Contraziceri.)

Trecând apoi la cazul cu Piatra de pe Câmpul-libertății, rostește următoarele:

Câteva luni după întâmplarea dela Craifalău s'a întâmplat că în Blaj au fost aruncate în aer cu dinamită o cruce și o peatră comemorativă. Făptuitorii acestor atentate deja nu mai sunt cunoscuți, căci au fost mai prevăzători decât Craifălenii. Ei puteau fi însă mai puțin precauți, căci dacă nu au fost pedepsiți cei cari au comis în ziua mare o astfel de faptă, deși au recunoscut-o, doar' nu vor fi pedepsiți acei, cari în întunerecul nopții comit atari lucruri. Dar ceea ce e mai trist, este că și cazul din Blaj s'a întâmplat între astfel de împrejurări încât e aproape cu neputință ca deregătorii de acolo să nu fi putut lua cunoștință deja în decursul aceleiași nopți de cele săvârșite.

Vă rog să vă închipuiți în modul următor cele întâmplate: Serviciul polițienesc îl îndeplinește în Blaj jandarmieria, care ziua-noaptea patrulează prin orașel. În noaptea de 16—17 Nov. cam pe la oarele 1, câți-va înși înbrăcați în haine negre au mers la monumentul ridicat pe așa numitul «Câmp al libertății» și l'au dat în aer cu dinamită, producând deci un mare zgomot; dar încă înainte săvârșirii faptei pandurul, care a fost încredințat cu supraveghierea acelu teritor, s'a dus și s'a uitat la acei oameni cari voiau să comită ceva acolo, și aceștia pușcă asupra lui, deci a răsunit și o pușcătură. Afară de aceasta făptuitorii după aruncarea în aer a pietri Libertății, au mers la celălalt capăt al Blajului, unde se află crucea de peatră, și o aruncă și pe aceasta în aer — și totuși patrula gendarmilor n'are nici o cunoștință despre cele întâmplate, deși cele trei duruituri le auzit întreg Blajul. Ba ce e mai mult, atentatorii au mers, după mărturisile pandurului de noapte, chiar înspre stațiunea căii ferate spre ctsarma gendarmilor, fiind că piatra comemorativă zace în direcțiunea aceasta. Prin urmare e neîndoiros, că chiar și pe lângă cea mai puțină atențiune și băgare de seamă ar fi fost pesje puțință, ca cele întâmplate să nu atragă atențiunea autorității publice și a gendarmeriei. Și totuși în decursul nopții nu s'a făcut absolute nimic. Deabia a două zi după amiază gendarmii au ieșit la fața locului spre a cerceta cele întâmplate și au raportat apoi, că nu s'a găsit nici o urmă de dai Doamne a făptuitorilor.

În ziua următoare am și înaintat acuza împotriva făptuitorilor necunoscuți pe baza paragrafilor 421 din codul penal și din 17 Noemvrie până în 5 Decemvrie nu mi-a sosit nici o știre despre acei făptuitori, ba ce e mai mult nici procurorul n'a fost îndrumat spre continuarea cercetării.

Cazul acesta a vătămât adânc întreaga opinie publică românească și e foarte caracteristică grija părintească, de care suntem împărtașiți. Nepăsarea deregătorilor va îmbărbăta și mai mult la comiterea astor fel de atentate. Sunt sigur, că dacă atentatul acesta nu s'ar fi întâmplat cu monumentele noastre, ci cu ferestrele unui maghar, de mult s'ar fi găsit făptuitorul. (Contraziceri.)

Zgomot. Mișcare.) Onor Cameră, sunt de părere că acest fapt este urmarea acelei proceduri încete, care are efect de încurajare și este urmarea agitațiilor fără sfârșit, cari să fac contra noastră. (Așa e!) Să știe doar, că orice prilej să folosește spre a ne prezenta pe noi Românii în astfel de colori, ca să apară în fața opiniei publice orice faptă, care să săvârșește în contra noastră, de îndreptățită. (Contraziceri în stânga. Mișcare.)

O voce din atânga: Așa-i că Ungurii agită contra Românilor? (Zgomot.)

Preș.: Cer liniște:

I. Maniu: Da, onor. cameră, constat, că ziarele ungurești fac nepedepsite astfel de agitațiuni, în urma cărora să întâmplă atari fapte, pe când ziarele românești sunt pedepsite și pentru cea mai nevinovată scrisoare. (Vii contraziceri. Mișcare pe băncile naționaliștilor.)

Când în rândul trecut colegul meu St. C. Pop, la budgetul ministrului de justiție, a arătat cât de prigoniți sunt ziarele românești, dl Günther a zis că îndată ce nu mai ațâțăm, înceată pedepsele. (Vii aprobări.) Aceasta ar fi o motivare foarte logică, dacă nu s'ar face agitație nici din partea d-voastră și dacă aplicarea pedepselor nu ar lipsi consecvent. (Mișcare.)

Preș.: Cer liniște.

Un glas (din stânga): Cine agită să pocăiește. (Mișcare.)

I. Maniu: Spre documentarea acestui fapt citez a mă provoca la un articol al unei foi din Budapesta. Il cetesc spre a arăta ce să poate scrie într'un ziar unguresc fără de a atrage pășirea procurorului. După cum veți auzi articolul acesta îmbărbătează și mai mult pe făptuitori, cari apoi nepedepsiți pot face cu noi ce vreau. Despre foia aceasta să zice, că capătă paușale grase. (Strigăte: Care ziar? »Egye'ér'és«.) (Mișcare și zgomot în stânga.)

Preș.: Rog liniște.

Dep. I. Maniu: Ascultați numai în ce măsură să ațâță în articolul acesta, care vorbește despre Români: (Cetește. Zgomot.) »Sau doară v'ați făcut vrednici de favoruri prin serviciu mari pe cari le face un frate pentru celălalt! Nu! Și de o mie de ori nu. Un dușman ordinar ne-a fost valahul totdeauna dar nici când pe față ci în taină. Pe unicul binefăcător al său, pe ungar, l-a mușcat cu mai multă necruțare, pentru că altă națiune nici nu ar fi primit în sânul său o ceată așa de murdară și nespălată.« (Aprobări în stânga.)

Preș.: Rog liniște.

I. Maniu: (cetește) »Nu i-ar fi suferit nici o nație cultă lângă ea. Și acum domnii ăștia vorbesc despre plângerile și drepturile lor naționale? Unde și-au câștigat ei drepturi naționale? La Aiud sau la Blaj? Nerușinare să recere la aceea, ca abia la 50 de ani după mișeliile săvârșite fi părinților mișei, cari au vărsat sângele femeilor și a copiilor, să stea fără rușinare înaintea ministrului de culte și să și expună plângerile lor asupra drepturilor patriotice.« (Vii aprobări în stânga.)

»Poate acum să zică dl ministru, că pedepsele stau în măsură dreaptă cu agitația, și nu pot să spun eu cu tot dreptul, că da, să fac cele mai mari agitațiuni față de noi, fără însă ca să-i fi dat prin gând vre-odată d'ui ministru de justiție sau procurorului, să pedepsească după cum să cuvine agitațiunile comise față de noi? (Mișcare în stânga.) Să nu creadă, Onor. cameră, că vreau să strig acum după procurori; nu doresc ca acei domni să fie pedepsiți. Ei sunt destul de pedepsiți prin fapta lor dejositoare și scârboasă. (Așa e! pe banca naționalităților.)

Interpelantul arată apoi că prin o astfel de ținută dușmănoasă să produce în noi convingerea, că ne aflăm într-o stare afară de lege, apoi încheie astfel: Intr-o astfel de ținută a guvernului și a autorităților eu văd un lucru foarte primejdios: nimicirea totală a ordinii de drept. Iar eu, care țin la legi, trebuie să văd cu durere, că o cruce de piatră, care e sfințită și care servește pentru scopuri bisericesti, să scoate fără nici o pedeapsă dela locul ei și să nimicește. Când văd, că să aruncă în aer piatra de cruce și piatra comemorativă din Blaj, care e proprietatea noastră, și când văd, că, pe când noi pentru cea mai nezinovată aluziune, ce e cuprinsă într'un articol de ziar, suntem urmăriți cu cele mai grele pedepse, în aceleași timp în foile ungurești să poate însă face în contra noastră, fără urmările pedepsei, cele mai strașnice agitațiuni: atunci să-mi fie permis a declara, că trebuie să am cea mai mare neîncredere și trebuie s'o aibă întreg poporul român față de purtarea deregătoriilor publice. (Aplauze prelungite la naționaliști).

ROMÂNIA.

România și Japonia.

S'ar putea poate face aici o asemănare între România, în repedeia ei dezvoltare ca putere națională modernă și cealaltă țară a cărei progres național a uimit lumea — Japonia. Este o asemănare foarte curioasă între amândouă țările. Amândouă neamurile sunt așezate în mijlocul unor pepoare cu totul deosebite; amândouă țările au fost până

acum câțiva ani țări feudale și în amândouă agricultura avea o însemnătate mult mai mare decât industria sau comerțul. În amândouă țările aceeași putere mare a adus rezultatele ce astăzi se vădese lumii, aceeași putere mare de patriotism firesc, acel foc dumnezeesc fără de care nici o națiune nu poate spera să trăiască, necum să fie considerată.

România se poate mândri cu faptul de a fi chemată Japonia Europei, nume care astăzi alcătuiește un termen de laudă și de cinste mare. Ea a îndeplinit, în mijlocul necontenitei gelozii și opunerii a Europei, multe din câte le-a îndeplinit și libera Impărăție dela Răsăritul depărtat. Dar spre a fi drepti trebuie să recunoaștem, că progresul României, deși mai mic, este poate și mai vrednic de laudă decât acel săvârșit de Japonia. Pentru un stat mic, care era în fiecare moment împiedicat de reacționarismul turcesc sau de lăcomia și de neștiința europeană, care se mărginea cu împărății mari, prilejurile de progrese erau mult mai puține decât pentru împărăția insulară a Japoniei, până la un oare care punct liberă de orice înrăurire străină

Intemeierea României moderne.

»Grea a fost într'adevăr munca redeșteptării poporului român. Acei cari se sbuciumau în întunec aproape două veacuri erau deodată chemați să hotărască asupra temeliei viitorului lor. Poporul și-a exprimat atunci dorințele lui cu înțelepciune pentru prezent, cu prevedere pentru viitor, și cu bună credință pentru amândouă. Românii erau hotărâți la unirea Principatelor Moldovei și a Țării Românești într'un singur Stat cu instituțiuni constituționale, care avea să poarte numirea de România și, pentru ca această hotărâre să nu aibă caracterul unui simplu incident trecător, ci să rămână definitivă, această declarație a mai hotărât ca Suveranul României să fie ales printre membrii unei familii suverane din Europa, astfel ca el să aibă o casă și afară din țară, să se bucure de autoritatea și de prestigiul ce se cuvine întemeietorului unei dinastii, și să unească astfel prin legături de sânge România cu marea fa-

milie a Statelor europene. Aceasta a fost dorința obștească și nestrămutată a poporului român.

Armata României.

România, grație escelentei sale armate, să poate bucura neturburată de pace. Regele Carol a fost totdeauna un soldat și opera s'a pentru armată a dovedit nu numai dragostea s'a pentru dânsa, dar și priceperea s'a de militar; mulțumită acestei opere, tânăra Românie a putut, în 1877, să scape Rusia, câștigându și independența, și astăzi cu un sfert de milion de oameni pe picior de războiu și 86.000 oameni în timp de pace, Românii sunt gata să iea o parte hotărâtoare în istoria Europei, dacă țara și regele ei ar cere aceasta. Moralul trupelor este atât de bun în cât atrage totdeauna admirațiunea atașailor militari streini, iar armamentul ei și în special artileria, este la fel cu al celorlalte țări înaintate.

Flota României.

România este și un stat maritim, având o însemnată linie de coastă pe Marea Neagră, pentru apărarea căreia are și o mică flotă de vase de războiu, crucișătoare și torpiloare. Dunărea este pentru România o cale de apă de mare importanță comercială, formând și hotarul țării despre Rusia, Ungaria, Bulgaria și Sârbia.

Acest mare fluviu european este supus unui control internațional. În afară de gurile Dunărei cari să află sub controlul unei comisii internaționale, malurile au fost controlate, fie de puterile individual, fie neglijate cu totul. Prin crearea unei flote speciale fluviale pe Dunăre, România a dat cea mai bună asigurare că și ia cu seriozitate datoria de supraveghere a Dunărei de jos, adică a părții care e cuprinsă între cea de sub jurisdicțiunea comisiei internaționale și Ungaria. Sistematica regularizare a Dunărei de Jos are o importanță internațională, care nu poate fi trecută cu vederea, căci poate aduce ideea unei Dunăre libere internaționale.

Stăpânirea gurilor Dunării a ajutat pe România să ajungă la pozițiunea actuală în concertul națiunilor și a fost o puternică impulsivă pentru progresul țării în general. (Va urma).

FOITA.

Poesii populare.

Culese de Petru O. Orădeanu.

Scolii muere dă la porci!

— Lasă-mă, acum nu pociu.

Scolii muere, dă la pui,

— Las c'acuma sunt sătui.

Scolii muere, hai la crâșmă,

— Stăi să-mi trag obeala în cizmă.

Foaie verde de alună

N'am mâncat de-o săptămână.

Nice pâne, nici nimic,

Dar la joc am fost voinic.

— Mândro boieria ta

Suio 'n pod cu desaga,

Și dășaga-i ruptă 'n fund

Boieria zboară 'n vânt.

Nu gândi bade gândi

Așa a batjocori.

Că eu beu apă din vale

Și-ți pui dorul la spinare.

Că mi-a spus maica mea bine,

Că nu mă dă după tine.

Și mi-a spus și-a doua oară

Că, mai bine mă omoară.

Eu iubesc, maicii nui place

Ea sa pus în pat și zace,

Scolii măicuța mea din pat

Că ce-am iubit am lăsat.

Că decât fără măicuță

Mai bine făr de bădiță.

Bădiță voiu căpăta

Dar maică până-i lumea.

Cucule pasăre oarbă,

Spune-i la maică că's roabă.

Dar nu roabă de a robi

Ci trag în jug ca boii

Dar și boii că sunt boi

Dar trag în jug câte doi.

Numai eu trag singură,

La dorul din inimă.

Arză-l focul măritat,

Și cine l-a lăudat

Moară necuminecat

Și de mine neiertat.

Cucuruz foaie sucită

Gura badi-i îndulcită.

Indulcită cu zăhar

A lelii e cu amar.

Putregaiu putregaios

Nu fii bade mánios

Pentruce nevasta-ți joc.

De jucat o voiu juca-o,

Dar tot fie și-oiu lăsa-o.

Săracul potecul meu,

A crescut earbă pe el.

Și cine o va cosi

Multă jale va găsi,

Și cine-o va aduna

Multă jale va călca.

ORZUL.

Se dă cu socoteala, că dintre cereale (bucate) orzul ar fi fost mai întâi cultivat de om. În timp de 2¹/₂—3 luni se desvoaltă deplin. Pentru aceea el izbutește și sus la munte mai bine ca alte bucate.

Este orz de toamnă și de primăvară; dar mai bine se cultivă cel din urmă.

Orzul e de mai multe soiuri: cu 2, cu 3, cu 6 rinduri și golaș. Cel cu două rinduri este mai roditor și bănos având paiul înalt, spicul lung și bobul mare. Acest orz este mai căutat și pentru facerea berei. El să ține de primăveri.

În Ungaria mai vestit este orzul slovacesc, în Austria Hanna sau orzul de Moravia. Pe toate le întrece însă așa numitul orz Chevalier.

Orzul izbutește în pământ compus din argilă și nisip, puțin var și humă. În pământul sărac și rău lucrat trebuie sămănat orz cu 4 rânduri. În țelină nu prea izbutește.

Orzul de primăvară se samăna după o plantă de săpat s. p. cucuruz, cartofi, sfeclă, legumi, apoi după trifoiu de un an și după rapiță.

Gunoii proaspăt, adecă nedospit, puțin îi ajută. Prea mult gunoiu îl face se cadă și boabele îi rămân mici. Dintre îngrășămintele măiestrite îi prieste nitratul de Chili, care să împrăștie primăvara înainte de sămănat sau cu prilejul acestuia.

Arătura din toamnă îi prinde bine. Dacă aceasta a fost făcută la timp potrivit, primăvara ajunge și numai grăpând locul, după-ce am dat sămănta și mai cu seamă dacă în anul trecut pământul a fost cultivat cu una din plantele numite mai sus.

Orzul să poate sămăna cât de timpuriu, în Februarie sau Martie, în ținuturile mai recoroase în Aprilie și la munte pe la începutul lui Maiu.

Orzul de sămănta să fie mare la bob și de culoare albă gălbui; greutatea unui hl. să fie 64—70 chgr. La un hectar sunt de lipsă 12¹/₂—15 ferdele; ear' când se samăna în rânduri 11¹/₂—14 ferdele.

La un jugăr este de ajuns sămăntă ceva mai bine de jumătate ca la un hectar. Peste tot, orzul e bine să se dea mai des.

Sămănta trebuie să ajungă la o afunzime de 2¹/₂, până la 5 cm.; ear în timp secetos și până la 8 cm. Tăvălugul și grapa de mărăcini nu să întrebuințeze după sămănat, pentru-că astfel pământul prinde coaje și aceasta e stricăcioasă.

Dacă s'ar sămăna și trifoiu însă, tăvăluirea devine neapărat trebuincioasă, mai cu seamă fiind arătura cu bruși. În cazul acesta face bune servicii un tăvălug cu zimii; ear pentru acoperirea trifoiului să folosește o grapă ușoară de mărăcini. Coaja ce să formează după aceea, trebuie sfărâmată cu grapa sau tăvălugul, pentru că împedecă răsărirea orzului, dar îi strică și după-ce a răsărit.

În țările unde să prășește mult orz pentru facerea berei, el să samăna cu mașina și să sapă printre rinduri cu mașina de săpat, de câte-ori să arată buruieni.

Dacă orzul s'a dezvoltat din cale afară trebuie păscut pentru a încunjura căderea. Plivitul încă îi este neapărat de lipsă.

În locuri bine potrivite pentru el, lucrate apoi în regulă, și pe lângă aceste fiind clima și timpul priincioase, orzul răsplătește cu îmbelșugare ostenele plugarului. Timpul rece la început și seceta de mai târziu îi fac stricăciune. Sămăntatul de timpuriu înălțură adesea aceste scăderi.

Orzul să seceră în pargă și trebuie să se uște cu desăvârșire, fiind ferit pe cât să poate de ploie și chiar de rouă.

Orzul să întrebuințeze mai cu seamă la facerea berei și spirtului, apoi la nutrirea animalelor. În timpurile vechi mai în toate țările orzul era hrana de căpetenie a locuitorilor; azi însă i-a luat locul: grâul, săcara, cucuruzul și crumpenele; și dacă să mai face iciclea pâne sau mămăligă din el, făina lui să amestecă și cu alte soiuri de făină.

Paietele de orz formează un nutremânt prețios pentru vite. Ele sunt aproape tot atât de nutritoare ca și fănul cel bun.

SFATURI.

Cât timp trebuie să doarmă un copil? Această întrebare nu este fără de folos, fiind-că din cercetarea făcută de o comisie de medici svedezi în școlile din Stockholm rezultă, că școlarii cari nu dorm timp destul, sufer de mai multe boale, ca cei ce dorm regulat.

Numărul mijlociu de oare, care e de lipsă pentru somn este:

pentru copii de	4 ani	12 ore.
" " "	7 "	11 "
" " "	9 "	10 "
" " "	12—14 "	9—10 "
" " "	15—21 "	8—9 "

Cel mai bun stingător al petroleului. Câți oameni arși, câte începuturi de foc, din cauza unei lămpi răsturnate! Obiceiul de-a se arunca apă spre a stinge petroleul (gazul) aprins, e zădărnice. Cenușa și nisipul ajung adesea scopul, dar nu le ai totdeauna la îndemână. Laptele stinge petroleul aprins mai bine ca ori-ce.

Târgurile de țară

sunt de mare însemnătate pentru economi și pentru toți oamenii dela țară, anume, să știe hotărît care târg, când să ține.

În »Călimdarul Poporului« pe 1909 ce a ieșit în tipar, toate târgurile de țară din Ardeal, Bănat și părțile ungurene, locuite de Român, sunt înșirate în rând alfabetic și fără greșală.

În afară de aceasta recerința a unui călimdar bun, Călimdarul Poporului pe 1909, are o parte literară bogată și de mare preț. Sunt în el povești, poezii din cele mai alese, apoi multe sfaturi și povești economice de mare folos și glume și poezii veselnice între cari unele ilustrate.

Este în el Răvașul nostru, adecă întâmplările petrecute în decursul anului, ceea ce nu o are nici un călimdar românesc. Din »Răvaș« putem vedea, ce am făcut și ce am lucrat ca popor, în cursul unui an și ce s'a petrecut în lumea mare.

Călimdarul Poporului pe 1909 e bogat ilustrat, cu d'osebre hărți din

VESELIA.

— Foia gălăcioasă a »Foil Poporului«. —

Lenea Țiganului.

Luna lui Cuptor era pe ducă. Gospodarii sfârșiseră de secere și să pregăteau de îmblătit. Un Român mai cuprins își pusese în minte să înceapă cu adunatul bucatelor a doua-zi, dacă a fi vreme bună, iar dacă o fi vreme nouroasă să trimită carăle în pădure la nuele. Seara, după ce mâncară toți ai casei, gazda trimite pe o slugă a lui — un baroi de țigan, jupuit de pe dracul — să vadă cum îl vremea, ca să rânduiască treburile pe a doua zi.

Țiganul care știa că pe dânsul cade sarcina trebii, chibzuia cum să scape de greu. Și când îl părăsește pe barahladină lenea, apoi, caută soiul de soiul de meșteșuguri să-i vie la socoteală. Și cine-i mai meșter într'aceasta, decât țiganul? .

Iese el afară, să uită în sus și să gândește: »de zic că-i senin, mă pune să adun

bucate, de zic că-i nor, mă trimite la nuele«. Socotind el așa, de-odată i-se luminează fața ca de un gând nimerit și să duce repede la stăpân...

— Ei, cumu-i Ioane? Il întreabă gospodarul.

— Hauleu, mâncați-aș găinile, e rău de tot.

— Da ce-i?

— Nourele printre stele.

— Nici de arie, nici de nuele.

Dacă l'o fi crezut Românul, asta-i treaba lui; noi n'am apucat să-l mai întrebăm.

Mărunțișuri.

Duce la dracu. Un om intră lu un avocat în cancelaria și zice:

— Dle avocat, Ioan a Luchii mi-e dator cu 80 cor. și am fost și de zece ori ca să-mi plătească.

— Ei și nu ți-a plătit?

— Nu, și când am fost la el mai în urmă mi-a zis »Du-te la dracu«.

— Și-apoi?

— Apoi am venit la D-ta.

Unde-i grebla? Stăpânul: Gavrilă, unde-i grebla?

Servitorul: Colea lângă furcă.

Stăpânul: Da furca unde-i?

Servitorul: Lângă greblă.

Stăpânul: Da furca și grebla unde-s, măi hăbăucule?

Servitorul: Lângă olaltă.

*

Zama de pește a Țiganului. Trecea un Român pe o cărare croită pe marginea unui părau. La un loc la o salcie, iacă vede un țigan, într'o mână cu o bucată de mămăligă din care rupea din când în când cu gura, iar în cealaltă mână o lingură de lemn, lua apă din părau și sorbea.

Să miră Românul și să opri de întrebă pe țigan:

— Dar ce faci acolo, măi țigane?

— Iacă, ce să fac, — răspunse țiganul întorcându-să spre el și plescâind din limbă, mănânc și eu ca tot omul, mămăligă cu zamă de pește.

— Ce dracu zamă pe pește e aia, că eu te văd sorbind apă; peștele unde e?

— Ia uite-l, uite-l, cum să mai bate! — zise țiganul arătând în apă cu degetul.

viața noastră națională, așa, că se poate numi și *Călindar național*.

Prețul este 40 bani și pe poștă 45 bani. Să poate cumpăra la librăria »Foaiei Poporului« în Sibiu.

NOUȚĂȚI.

Mișcarea teatrală. În urma hotărârii adunării gen. a Societății pentru fond de teatru rom. au început să se întemeieze în diferite locuri comitete filiale, cari au menirea să înainteze mișcarea și treburile teatrale. Astfel s'au întemeiat comitete filiale în Brașov și Lugoj. Mai de curând s'a înființat un comitet filial în Șimleu, în deosebi la stăruința neobositului Dr. D. Stoica, apoi un alt comitet filial în Alba-Iulia, în frunte cu dnii I. Teculescu, Fl. Rusan, Dr. Enea Nicola, I. Fulea etc.

Cele multe înainte.

O nouă dramă românească. Vestitul nostru scriitor din București, Delavrancea, a alcătuit o nouă dramă (pieză teatrală), intitulată »Stefan cel Mare«. În ea să tratează cele din urmă zile ale marelui domn, cu întâmplări zguduitoare. Drama va fi jucată la teatrul național din București.

La fondul »Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace« au mai dăruit Antoniu Balomiri, măestru pantofar în Orăștie, 3 cor.; George Săsărman, măiestru pantofar, soția sa Maria și fca lor Victoria 1 cor. 20 bani și Nicolae Chirca, sodal rotar, 20 bani.

Prețul vinului. După multă trăgănare — scrie Munca — în sfârșit s'a spart gheața și negustorii de vin încep a face cumpărări. În Sassebeș se vinde vinul cu prețul mediu de 2 cor. 40 bani, de ferie, iar în comunele din jur dela 1 cor. 40 bani, până la 2 cor. 10 bani, după cum e și vinul.

Din Cristian (I. Sibiu) ni să scrie, că acolo s'au început, ca și iarna trecută, deja în Noemvrie, prelegerile și șezătorile literare cu poporul. Laudă să cuvine pentru stăruința lor în aceasta privință parochului local, cum și vrednicilor învățători Ieronim Nemeș și Izidor Dopp.

Congresul social-democrat român. Dădusem vestea după »Glasul Poporului«, că socialiștii români își vor ținea al IV-lea congres în Sibiu, la Crăciun. Acum aceeaș foaie vestește, că congresul nu să va ținea în Sibiu, ci în Arad, în 9 Ianuarie 1909, a treia zi de Crăciunul nostru. Programul adunării are 7-puncte, între cari discuție asupra votului universal, asupra presei (foilor), organizației politice și economice etc.

Bravuri de-ale poliției. »Libertatea« scrie cu acest titlu următoarele: Măiestrul pantofar român din Orăștie, Nicolae Opreșiu (pe drumul fărăi în fața școlii române), a lăsat să-i facă o tablă de firmă. Tabla era pe fond a-bastu (vânăt), iar numele era scris cu litere galbene, umbrite pe de margini cu roșu, — un nevinovat joc de colori. În acelaș fel își avea zugrăvită tabla de firmă și măiestrul croitor de haine săliștenești D. Jurca (în piață, lângă dl I. Lăzăroiu) Mercuri în săptămâna trecută dl căpitan de poliție Baksay, a mers la numiții măestri români și i-a provocat, să-și iee jos tablele de firmă, că cele trei colori pe care le-a folosit zugrăvitorul, sunt colorile cari dau tricolorul românesc, și dînsul nu suferă să stee acele firme acolo! În zadar au protestat cinstiții măestri români, că doar aci nu e nici decât pus la olaltă tricolorul român, aci e o combinare nevinovată de colori cari le plac lor mai mult, — n'au avut pe cine lumina; dl căpitan a stat pe lângă acesa, că să le înlătore și să le înlătore, că prea-s frumoase românești! Și de nu, el 'i pedepsește cu sute de coroane! A spus dl Opreșiu: D-ta faci, dle căpitan, abuz de putere când mă silești la asta, — și a protestat bărbătește contra volniciei. — Eu te silesc la asta, a zis căpitanul, ori te pedepesc. Dacă recuzezi, cel mult poți ajunge să nu să întărească pedeapsa, dar mie nu mi-să va întâmpla nimic. Și nu i-a lăsat în pace pe pacinicii mă-

estrii români, până a doua zi și-au luat firmele jos, ca să înlocuiască una din cele trei colori cu alta, care nu face parte din tricolorul român. Lucrul acesta e un vădit și cutelat abuz de putere, contra căruia să va face de altfel arătare la instanțele mai mari.

Țigani înghețați. Doi țigani muzicanți au zis cu dipla în o noapte până cătră ziua în o crișmă din Găvoșdia. Plecând atunci cătră casă și fiind cam beuți, s'au scutit de frig lângă o jireadă de paie. Aici i-au găsit oamenii, înghețați.

Inmormântarea împăratului Chinei, după cum vestește o telegramă, s'a făcut în 9 Dec. c. La înmormântare au sosit sute de mii de oameni din toate părțile Chinei. La 10 ore s'a început înmormântarea. Noul împărat, Pu-yu și văduva împărăteasa Iehanola, au ingenunchiat lângă sicriu și așa și-au luat rămas bun dela repozatul. Au plecat apoi cu mortul. În frunte mergea prințul regent Cing. Apoi urmau frunțașii, în haine strălucite și miile de popor. În câteva locuri conductul s'a oprit și au adus iertfe de vin, după obiceiul străvechiu. Europeanilor li s'a dat voie a privi înmormântarea.

Societăți economice. După cum constată »Tovărășia«, la noi să află 250 de societăți economice. Celē mai multe din aceste sunt bănci, anume 191, societăți pe acții și tovărășii, 24 sunt consumuri (bolți), apoi tovărășii pentru asigurarea vitelor, însoțirea econ. »Mugurul«, lăptăria din Săliște, și »Inaintarea« stabiliment pentru băi de aburi, Tovărășia agricolă în Șoimuș etc. Mai sunt apoi vre-o 10—20 de însoțiri, despre cari lipsesc datele.

Lipsă de nutreț în Seculme. Din Secuime vin știri îngrijitoare despre lipsa de nutreț. Vitele cornute să tae și carnea să vinde cu 16 fil. chlgr. Până acum s'au ucis peste 200 cai, neavând ce le da de mâncare.

Conferințe pentru meseriași. Comitetul »Societății meseriașilor din Blaj« a luat inițiativa să se țină un șir de conferințe pen-meseriași. Cea dintăiu a fost Duminecă în 13 Decemvrie n. în sala de lectură a casinei române. Dl profesor Dr. Ioan Rațiu, a vorbit din domeniul literaturii române. Credem, că meseriașii noștri vor grăbi cu toții să asculte aceste conferințe pline de învățăături. — Intra-reia 10 bani de persoană.

Lup în sat. În Amnaș s'a rătăcit pe uliță un lup, în ziua de 3 Dec. c. Forestierul Bogdan Geza i-a ieșit înainte și l-a pușcat.

Tifus în Rășinar. În Rășinar băntuie tifosul sau lungoarea, ca în Sibiu. Până în 8 Dec, au fost 46 bolnavi, din cari 19 s'au vindecat. 5 au murit și 22 sânt în îngrijire.

O expoziție de obiecte de ale industriei de casă aranjează în iarna aceasta inteligența română din B Huedin. Obiectele să vor sorți pe calea unei loterii în favorul fondului de edificare al bisericii române din Huedin.

Osândit. Când cu alegerea de deputat dela Beiuș, unde a reușit dl Dr. Lucaciu, a mers în cerc și fostul deputat Barta și a cerut dela solgăbirăul Ercsey să prinză pe câțiva corteși de-ai Românilor. Ercsey n'a făcut aceasta, neavând drept. Atunci Barta să zice, că ar fi înhățat pe Ercsey și l-a înjurat. Tribunalul din Orade a pedepsit pe Barta la 400 cor. în bani, pentru vătămăre de onoare.

Ce-l adevărat? Zilele trecute s'a scris prin foi, că la granița Bosniei a căzut în o luptă cu o bandă sârbească oficerul Holub și 4 soldați. Din Cașovia să scrie acum, că acolo a sosit o scrisoare din Dolna-Tuzla, în care să vestește, că în Bosnia totul e în pace și liniște și că nicăieri n'a fost ciocnire cu Sârbii. A fost o mică demonstrație, dar nu în Bosnia, ci dincolo de Drina, în Sârbia.

Ciocnir de tren s'a întâmplat la stațiunea Maria Radna. Un tren de povară s'a lovit de un tren, ce stătea în stație. Patru vagoane s'au stricat. Oameni nu s'au nenorocit. S'a pornit cercetare.

Moarte în tunel. »Sev.« scrie: Nádosi István, soldat a plecat din concediu să se prezenteze de nou la serviciu. A plecat pe jos și pentru ca să ajungă mai iute în Áca, la regiment, a scurtat drumul, trecând prin

un tunel de lângă casa de vamă. Deabia ajunsse însă până la mijlocul tunelului, — deodată să apropie față în față cu el, cu mare repezițiune un tren accelerat. Scăpare n'a mai fost. Pe nefericitul soldat trenul l'a răpit cu sine și l'a frânt sub roate.

Alegere de protopop. La alegerea de protopop pentru tractul Bistriței au întrunit dnii G. Pletosu din Năsăud 30 voturi, parochul Beșu un vot. Alegerea cum am amintit, a fost condusă de P. C. Sa Protosințul și asesorul consistorial Dr. Miron E. Cristea.

Despărțământul Mediaș. Adunarea despărțământului XXIX. Mediaș al »Asociațiunii fuese convocată de dl Dr. Dionisie Roman, avocat pe 22 Nov. c. Neputându-se însă ținea atunci a fost de nou convocată pe 17 Dec. n. c. în Mediaș.

Soldații noștri în Bosnia. După cum se vestește din Serajevo, banii de menagiu ce li primesc soldații austro-ungari din provinciile ocupate sau acum anexate (adaosul de 24, 40 și 60 coroane lunar pentru ofițerii subalterni, căpitani și majori și 4 bani pe zi cât și o porție de carne și de vin mai mare ca până acum pentru soldați) s'au ridicat pentru soldații, cari formează cordonul militar dela graniță și anume cu o coroană pe zi pentru ofițerii subalterni, două cor. pentru căpitani și 12 bani pentru soldații de rând, cari pe lângă aceasta mai capătă și o porție duplă de carne (500 grame) așa în cât în ce privește traiul lor în Bosnia, soldații de acolo sunt bine îngrijiiți. Soldații din detașamentele încredințate cu patrularea graniței mai primesc o coroană pe zi pe lângă menagiul, ce-l au. Atât ofițerii cât și soldații cari au acest serviciu greu, se bucură de o bună îngrijire. În Viena și Budapesta se vor face colecte de bani, haine și albituri pentru ca să se facă o bucurie de sărbători soldaților noștri, cari își îndeplinesc în dricul iernii greul serviciu din îndepărtata Bosnie.

Paguba iubileului împărătesc. Am dat la vremea sa știrea, ce strălucit a fost iubileul împărătesc, serbat de popoare, în Viena. Dar a și costat mult, așa că de pe atunci să vedea, că școlile să vor încheia cu deficit. Acum s'a constatat paguba, care să urcă la 800 mii cor. Mulți negustori s'au păgubit în mod simțitor.

Orașele cele mai mari din lume. În 1801 nu erau în Europa decât 22 de orașe cu o populație de peste 100.000 locuitori: Londra, Dublin, Paris, Marsilia, Lyon, Amsterdam, Berlin, Hamburg, Viena, Neapole, Roma, Milano, Veneția, Palermo, Madrid, Barcelona, Lisabona, St. Petersburg, Moscova, Varșovia, Copenhaga, Constantinopol. Peste 500.000 locuitori aveau numai două: Londra 950.000, Paris 550.000.

Astăzi sunt în Europa 160 de orașe cari au peste 100.000. Sunt 25 cari au 500.000 și 7 peste 1.000.000. Acestea din urmă sunt: Londra: 4.750.000, Paris: 2.760.000, Berlin: 2.000.000, Viena: 2.000.000, St. Petersburg: 1.430.000, Moscova: 1.350.000, Constantinopol: 1.100.000. Din celelalte continente: New-York are 4.110.000 locuitori, Chicago 2.049.000, Filadelfia, 1.440.000, Calcuta, 1.027.000.

Comisar. Dl Dr. Iosif Siegescu a fost numit comisar ministerial pentru examenele de corigență, ce se vor ținea luna asta la preparandiile noastre gr.-or. din Arad, Sibiu și Caransebeș.

La fondul »Episcopul Nic. Popea pentru masa învățăceilor meseriași« au mai dăruit: Ioan Țafa, învățcel bărdăș (originar din Săliște), Ilariu Ciungan, învățcel lăcătuș (originar din Gârbova), Traian Popa, învățcel măsar (originar din Bacia), Florian Băla, învățcel lăcătuș (orig. din Ighiel), Petru Suciu, învățcel lăcătuș (orig. din Ilia), Ioan Roman, paroh în Talmăcel, fiecare câte 1 cor. și Vic. Tordășianu, as. consist. 10 bani.

Al 139-lea! Cassariatul »Reuniunii române de înmormântare din Sibiu« a solvit ajutoriul statutar după răposatul membru Iosif Rempold, fost expres.

Acesta este al 139-lea cas de moarte în sinul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

Tifusul nu încetează în Sibiu. Săptămâna trecută au fost închise toate școlile din Sibiu, astfel și seminarul și școala de fetiță a »Asociațiunii«. Tineretul a părăsit grabnic Sibiu.

Preot-femeie. În o comnă din apropierea Londrei (Anglia) a fost aleasă de preot o femeie, o domnișoară, cu numele Smith. Aceasta să poate după legea anglicană. Domnișoara Smith e absolventă de teologie și e cea dintâiu femeie ca preot.

Cazuri de moarte. Basiliu M. D. Basiota, fost avocat, jude reg. pensionat, membru fondator al »Asociațiunii«, a încetat din viață în etate de 74 ani, împărțit fiind cu S-tele taine ale muribunzilor, Sâmbătă în 5 Dec. a. c. la 7 ore seara în comuna Zagra. Rămășițele pământești ale scumpului defunct s'au așezat spre vecinică odihnă în cimiteriul gr-cat. (Burbuleni) din Zagra Miercuri în 9 Dec. a. c. Dr. Basiliu Basiota, nepot, fiu adoptiv. Eudochia măr. Fetti, nepoată. Emil Basiota, nepot.

— Wilhelm Krafft proprietar de tipografie a reponat Joi, în 10 Dec. c. în Sibiu, în vârstă de 76 de ani. Inmormântarea a fost Sâmbătă în 12 Dec. În tipografia reponatului s'au tipărit și au ieșit în editură multe cărți românești, între cari e de amintit »Enciclopedia rom.«, pentru care a și fost decorat cu ordul »Coroana României« în gradul de cavalier.

— Septiniu Sever Darius, gazetar de obârșie ardelean, fost redactor la »Voința Națională« din București, a reponat în București în vârstă de 39 de ani.

Un preot sas mâncat de lupi. Din Valchid (comit. Târnava mare) să comunică »Gazetei Transilvaniei« următoarea știre îngrozitoare: Preotul sas din loc Friederich Heckert a plecat în noaptea de 11 Dec. cu căruța la Sighișoara. La jumătate drumul 8 lupi flămânzi au dat năvală asupra cailor. Preotul având pușca la sine, a pușcat pe unul din lupi, iar ceilalți s'au retras în pădurea din apropiere. Fiind caili speriați, preotul s'a hotărât să se reîntoarcă acasă; cu ajutorul vizitiului a întors căruța și caili s'au mai liniștit. S'a scoborit apoi din căruța lăsându-și și pușca acolo, ca să suie lupul mort în căruța și să-l ducă acasă. În timp ce era ocupat cu ridicarea lupului mort, au apărut de-odată lupii refugiați în pădure și o parte din ei au încunjurat pe tovarășul lor mort, iar alții s'au dat la cai. Caili s'au speriat și în goană nebună au luat-o spre casă lăsând pe stăpânul lor pradă lupilor. În apropiere de crîșma satului caili au răsturnat căruța peste vizitiu. Oamenii din crîșmă au soos pe vizitiu de sub căruța și el le-a povestit ce s'a întâmplat și înarmându-se cu puști și cu săcuri au grăbit să scape pe preot din gura lupilor. Când au sosit acolo însă n'au mai aflat pe preot. După ce au căutat mai mult timp au aflat bucăți de haine, ochelarii și cizmele, din cari și picioarele erau scoase.

Serviciu de noapte la telegraf. Oficiul de poștă și telegraf din Sibiu face cunoscut că începând din 15 Dec. c. la oficiul de poștă și telegraf din Sibiu, s'a sistemizat serviciu complet de zi și de noapte pentru telegraf și telefon. Telegrammele au să se dea dela 9 ore seara, până la 8 dimineața în cazul prim în sala da mașina a telegrafului.

Condamnări la moarte în Rusia. În Rusia și acum să continuă hoțiile și în urma lor vin cu grămada osânde. În una din zilele săptămânei trecute, după cum scriu foile rusești, în Rusia s'au adus 37 osânde de moarte și 17 astfel de osânde au fost duse în deplinire.

Studenti dați afară din școală. Scriu foile maghiare, că din gimnaziul de stat din Elisabetopol (Ibașfalău) au fost eliminați cinci studenți români, din cauză că și-au petrecut într-o sară la olaltă și mergând acasă au insultat pe un trecător, cărui i-au adresat vorbe injurătoare la adresa Ungurilor. Poliția le-a făcut proces pentru scandal, și i-a pedepsit cu câte trei zile arest, iar direcțiunea gimnaziului i-a dat afară din școală. Ministrul de culte și instrucție publică a aprobat acum scoaterea lor din școală.

Un iubileu. Vrednicul bărbat fruntaș al Sălăgiului, vicarul din Șimleu, Alimpu Barboloviciu și-a serbat săptămâna trecută iubileul de 50 de ani al preoției și a harnice sale activități pe terenul preoțesc-național și alte terene publice. S'a ținut serviciu divin, săvârșit de 7 preoți. Dl. Grig. Pop a ținut o frumoasă predică, arătând meritele iubilantului. După slujbă au urmat felicitările diferitelor corporațiuni, iar după prânz banchetul, cu mulți oaspeți din tot Sălăgiul. Au sosit și multe telegrame de felicitare.

Domnișoară română doctor. D-ra Nora de Lemenyi (Sibiu) a fost înaintată în 13 l. c. la univertitatea din Cluj la gradul de doctor în filosofie, făcând esamenele recerute din limba franceză și română cu cea mai mare laudă. La promovare a fost de față foarte mult public românesc. Suntem veseli de acest fapt și felicităm pe noul Dr.

Cea mai periculoasă vreme este cea de acum, când zăpada căzută aci să topește, aci îngheață și frigul umed pătrunde corpul. Să ne păzim deci, ca să nu ne predăm ușuratic caprițiilor vremii, cari au zdrobit organismul la nenumărați oameni. Cu ocazia aceasta recomandăm atențiunii onor. public cartea: »Tractat asupra Elektro-Terapiei moderne«, care arată în mod științific, cum să căutăm calea spre vindecare, anume la podagră, reumatism, durere de cap, de șele și ori ce boale de nervi. Cartea să trimită gratis și franco, în cuvertă închisă, ori cui, care să adresează la Institutul med. de ordinațiune Elektro-Vitalizer, Budapesta, Károly körut 2, Mezzanin 55.

„Călimdarul Poporului“ pe 1909 ieșind în tipar, facem luători aminte pe onor. nostri cetitori, că mai ușor să poate cumpăra, trimițând prețul lui de odată cu abonamentul la foaie, prin ceace să cruță porto trimiterii banilor. Cruțare să face și atunci, dacă se însoțesc mai mulți și comandă Călimdarul. D. p. dacă să însoțesc 5 inși, îl costă pe fiecare porto banilor 1 cr. și nu 5. Porto pentru Călimdar (5 ban) trebuie totdeauna trimis, așa-dar 45 bani.

Teatru german. Dintre piesele din săptămâna trecută amintim în deosebire opereta în trei acte »Die Dollarpinzessin« ca novitate. Au avut roluri jucate escelent actrii Kaufmann, Otto Golda, F. G. Grasselly etc. A avut rol și actorul român George Moga. Dintre actrițe s'au remarcat Lotte Salden, Miși Delorm ș. a. Aplause vii au răsplătit jocul artiștilor. Pieza s'a repetat Duminecă sara și Joi. Luni s'a dat pieza »Heiratsnest« comedie în 3 acte, Marți: Fräulein Iosetemeine Frau«, ambele cunoscut ca pieze bune. Miercuri s'a jucat renumita tragedie »Uriel Acosta« în beneficiul dlui Alfred Viebach.

În pregătire sunt mai multe pieze escelente.

Fete și Băieți

se desvoaltă tare și sănătos, stările de slăbiciune dispar, dacă folosesc pe lângă nutremântul obicinuit și

Emulsiunea lui Scott

Veritabil numai cu această marcă — pescarul — ca semn de garanță al procedurii Scott.

1912—3

cel mai bun mijloc de restaurare, care a fost recomandat în cei din urmă 32 ani atât de medici cât și de moașe.

Emulsiunea lui Scott

este dulce ca Crema și mai digestivă ca laptele.

Prețul sticlei originale 2 cor. 50 bani.

Să afli de vânzare în toate farmaciile.

Vânzare de patrie. Vladimir Alexici medic în Panciova, sârb de neam, a fost arestat și predat procuraturii, pentru-că lă o nuntă a ținut o vorbire, provocând pe cei de față să ia partea Sârbiei, împotriva monarhiei noastre și prin aceasta ar fi făcut vânzare de patrie.

Statarul din Praga și județele din împrejurime, după ce pacea și liniștea s'au înstăpânit de nou, a fost desființat, cu ziua de 15 Dec. c.

Ocean în jurul Reșiței a bântuit Vineri noaptea, săptămâna trecută Vântul a stricat coperișe de case și feresti și a răsturnat hoarele caselor, făcând și alte pagube.

În panorama imperială din Sibiu, Piața mare, Nr. 9 (lângă palatul Brukenthal) să va vedea săptămâna viitoare 21—27 Dec.: Castelul Herrenchiemsee, Castelul I. Ludovic II. de Bavaria. Panorama e deschisă dela 9 ore dim. până la 9¹/₂ sara. Intrarea 40 bani, băieți, studenți, soldați 20 bani.

Alcoolul și pericolul de tifus. Atragem luarea aminte a cetitorilor nostri asupra inseratului cu acest titlu, din nrul de față, care e actual. —

Se poate căpăta în tot locuri

Kalodont

9 40—41 a lui Sarg

oreză de dinți neînconjurat de lipsă, păstrează dinții curați, albi și sănătoși.

POSTA REDACȚIEI ȘI ADMINISTRAȚIEI

Dion. P. în I. Până la 1 Ian. costă 4 nri 40 bani. Trimiteți banii în timbre.

B. Fil. în B. B. Trimite în timbre în o cuvertă 45 bani. Fără bani Călimdarul nu să trimite.

I. St. în Col. Am trimis respectivului coresp. Iți va scrie probabil.

G. C. în L. A mers coresp. Vei fi primit-o.

Bistra. Noi nu avem broșuri de vânzare. Adresativă la autor: Emanuil Suci, inv. în Măgarei, p. u. Bukis.

Proprietar, editor și redactor responsabil

Silvestru Moldovan

Tiparul „Tipografie“ Henric Meltzer.

Cea mai bună pogace pentru câni

este și rămâne

Pogacea pentru câni a lui Fattinger

care dintre toate mijloacele de nutrițiune de acest soi posedă cea mai bună compoziție și efect de nutriție.

50 Kg. Cor. 28.— 5 Kg. liber de porto Cor. 3-20

Puppy-Bisquit a lui Fattinger

pentru câni tineri.

50 Kg. Cor. 26.— 5 Kg. liber de porto Cor. 3-50

Prospecte libere de porto prin Fabrica de pogăci patent pentru câni și nutremânt pentru galițe, în Wiener-Neustadt.

Preste 250 de prime premii.

Mijloacele de nutrițiune ale lui Fattinger să pregătesc sub controlă veterinară. 51 22—26

Publicațiune. ^{259 1-1}

Comuna Apoldul-de-jos dă în arândă pe 1 an localul de cârcimă a comunei.

Licitațiunea verbală se va ținea la 27 Decembrie st. n. a. c. la 3 ore p. m. în cancelaria comunală.

Prețul strigării este 400 Cor.

Condițiile se pot vedea în cancelaria comunei ori când.

Apoldul-de-jos, 14 Dec. n. 1908.

Vasile Mușoiu
notar.

Ioan Nicora
v. primar.

Pene de pat
boeme ieftine!

5 Kilo: noue, scărmanate cor. 9-60; mai bune cor. 12.—; albe, moi, pufoase, scărmanate cor. 18.—; cor. 24.—; albe ca zăpada, moi, pufoase, scărmanate cor. 30.—; cor. 36.—.

Espedarea franco cu rambursă. Schimb și reprimire să admită pe lângă rebonificare de porto. 238 6-6

Benedickt Sachsel, Lobes 184.
posta Pilsen, Boemia.

Nr. 194/908.

254 2-2

Publicare de licitațiune.

Comunitatea bisericească gr.-cat. din loc dă în chirie, pe calea licitațiunei publice, Restaurantul său situat în strada Iemnelor Nr. 59, de care e legat dreptul de cârciumărit nelimitat, pe timp de 6 ani, adică dela 1 Mai 1909 până la 30 Aprilie 1915.

Acest restaurant censtă din 4 odăi, bucatărie, cămară și pivniță, are o poziție foarte avantajoasă și următoarele apertinenții: curte spatioasă provăzută cu șopru mare de trăsuri, grajd, șopru de lemne și ghețar, apoi grădina mare cu popicărie.

Licitațiunea să face cu oferte închise și verbal și să va ținea în ziua de 4 Ianuarie 1909 la 10 oare a. m. în cancelaria bisericeii din claustru.

Prețul strigării: 2400 Coroane.

Vadiul: 10% din prețul strigării.

Cauțiunea: jumătate chiria anuală.

Celelalte condițiuni mai detaiate precum și ori ce altfel de informațiuni să pot vedea și să dau din partea subscrisului oficiu verbal sau în scris.

Bistrița la 6 Decembrie 1908.

Oficiul parohial gr.-cat.

Gerasim Domide m. p.
protopop gr.-cat.

Ne mai pomenit de ieftin !!

600 bucăți numai cu fl. 1.85.

Un orologiu de precizie escelent cu garanță de umblare reguțată, cu tragere 36 oare, împreună cu lanț aurit, un ac excelent de cravată cu similit brilliant, 1 inel aurit cu peatră imit. pentru domni și dame, 1 colier escelent, podoaba cea mai modernă pentru dame, din circa 150 bucăți perle orientale, 1 garnitură minunată de bumbi de manjete, de gulere și de pept, gar. 8% aur double, 6 bucăți batiste de in veritabile, revizite de scris eleg. de nikel pentru buzunar, 1 oglindă de toaletă escelente în etui, 1 săpun de toaletă aromatic, 1 notiț leg. fin, 72 buc. penițe engleze de cancelarie, 20 obiecte, de corespondență și încă 395 diverse obiecte, neînconjurate de lipsă în casă. Toate la oltă cu orologiu cu tot costă numai fl. 1.85. Expediție per rambursă prin

casa de export

H. SPINGARN, Cracovia, Nr. 136.

La cumpărare de 2 pachete dau gratis un frumos briceag cu doue limbi. La mai mult de 2 pachete la fiecare câte un astfel de briceag. 22 10—
Pentru-ce nu conține banii numai decât retour.

A fi bolnav

e replecut, dar încă tot nu e o nenorocire, dacă bolnavul, în loc de a face încercări fără rezultat cu ajutorul de băi, masaje, fricțiuni și alte asemenea metode de cură, să folosește îndată de acel mijloc radical, care are după cum să știe, capacitatea, a reinprospăta sistemul de nervi, a deștepta inima la o nouă activitate, stomacul și intestinele la mistuire mai puternică, anume mijlocul de-a influența favorabil nervozitatea, neurasteniază, reumatismul, durerile de spate și de cap, paralizia și slăbiciunile de tot felul, și acesta e

Electricitatea.

Deci cine să interesează pentru aceasta metodă de cură, acela să ne cerceteze în localul de ordinațiune, unde noi împărțim cu plăcere ori ce informații și arătăm gratis aparatul nostru. Dacă aceasta nu e posibil, e destul a tăia cuponul dela sfârșit și provăzându-l cu numele deplin și adresa, să ni-să trimită noue, când apoi noi fără amânere vom trimite broșura ilustrată: „Tractat asupra Elektro-Therapiei moderne“, în estensiune de 64 pagini. 258 1-3

ELEKTRO-VITALIZER, Institut med. de ord. BUDAPEST, Károly-körut 2 Mezzanin 55.

Cupon pentru cartea gratis.

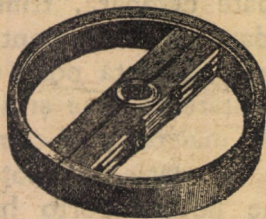
La Electro-Vitalizer, Institut medical de ordinațiune, Budapest, IV. Károly-körut 2 Mezzanin 55.

Vă rog ami trimitie opul:

„Tractat asupra Electro-Therapiei moderne“ gratis și franco.

Numele .....

Adresa .....

Patentat în toate statele culturale.

Disc de curea — materie de lemn.

Cruțarea conziderabilă de forță. — Plan mai bun de învârtit. — Montare și demontare mai bună — Osii mai slabe.

Conziderabil mai leftin ca ori care alt disc.

Furnizare după măsurile prescrise. — Prospekte la cerere,

OSII din OTEL — BESSEMER.

Deposit bogat asortat de articli tehnici:

Articli de asbest.	Burdufe pe cănepă.	Curele de cusut.	Uleietor de sine.
Untură consistentă.	Plăci de indesare Klinge-	Sprîțuri de ulei.	Curele de mână. — Le-
Frictions Less Aaler pa-	rit. — Metal de deposit.	Role de curățit.	gător de curele de mână.
chetare. — Plăci de gumi,	Sinoare Mannloch	Cutiună de uns.	Tevi de sticlă pentru sta-
Burdufe de gumi.	Uleiuri de mașini.	Cane de uns.	rea apei. — Inele de gumi.

Greemit. Plăci de indesare. Greemit. Sinoare Mannloch

Perii de oțel „sistem nou“, cu colți mișcători, astfel nu să pot îndoi. — Unsoare nouă de adesiune a lui George Schicht.

Prețuri la cerere.

2 49-52

CAROL F. JICKELI, Sibiu și Alba-Iulia.

Aviz de prăvălie.

Subscriși ne luăm voie a face cunoscut onor. nostri mușterii și p. t. public orășănesc și dela țară, că în localul de comerț Piața-mică Nr. 31, mai nainte proprietatea firmei Franz Jahn Söhne, (Cocoșu roșu) am deschis o

Boltă specială

de făină, produse dela țară, articli de aiat de-ai lui Uhl și de Budweiss, urez, fructe păstăioase, fructe sudice, aromate, cacao de-al lui Koestlin și bisquit, miere și toate celelalte mijloace necesare pentru pregătirea prăjiturilor.

Noi ne vom da silința a mulțumii pe onor. nostri mușterii cu articli buni și cu prețuri moderate.

Filiala noastră pentru făină, pâne și fructe păstăioase, Piața mică Nr. 25 colțul dela treptele Fingerling, continuăm a o ținea pe mai departe.

Sibiu, în August 1908.

162 19—

Carl & I. Spengler.

Pășune.

Pe o moșie de 2200 jug. în Kresztamenes (p. Nados) c. Aradului se primesc 2—300 oi la pășune de iarnă sau și pe întreg anul pe lângă plată ieftină. Aici este clima mai domoală ca în Ardeal, câmpul este numai în ierni grele acoperit de un strat subțire de nea așa că mai toată iarna pot oile, ba și alte vite paște la câmp. Pușinul nutreț de care vitele ar avea lipsă preste iarnă se produce pe moșie și se poate cumpăra cu preț moderat dela proprietar. Și acum este fân bun de rit, paie de grâu și ovăs de vândut.

Oierii s'ar putea deci stabili aici pe mai mulți ani cu turmele lor. Produsele se pot valora ușor și cu preț în loc sau în jur.

261 1—1

Ioan Urs de Margina
proprietar.

Ludovic Terencz,

croitor de bărbați,
Sibiu, strada Cisnădiei nr. 12,

recomandă p. t. publicului
cele mai noue stoffe de
toamnă în mare asortiment

noutățile

cosite chiar acum, pentru haine de bărbați stoffe englezești francezești și indigene, din cari se execută după măsură cele mai moderne vestimente precum: Sacke, Jaquette, și haine de salon, cu prețuri foarte moderate.

Deosebită atențiune merită noutățile de stoffe pentru pardisiuri și „Baglam“, cari se află totdeauna în deposit bogat.

Asupra reverenșilor confecționate în atelierul meu sunt permis a atrage deosebita atențiune a on. domni preoți și teologi absolventi

în cazuri de urgență confecționează un rind complet de haine în timp de 24 ore 17 89 -

Uniforme pentru voluntari, cum și tot felul de articli de uniformă, după prescripție croitura cea mai nouă.

257 1—1

Directiunea.

Primește depuneri spre fructificare cu interese de $4\frac{1}{2}\%$ dela Cor. 1000 în sus pe lângă anuit de 180 zile cu interese de 5% , iar dela suma de Cor. 10,000 în sus cu anuit de 360 zile cu interese de $5\frac{1}{2}\%$.

Interesele după depuneri să capitalizează de 2 ori pe an și anume la 30 Iunie și 31 Decembrie st. n.

Darea de interese o solvește institutul separat.

Depuneri și ridicări să pot face și prin post.

Acordă împrumuturi pe cambii, cambii cu acoperire ipototecară, obligațiuni cu caventi, pe hipotecă, credite de cont-curent pe lângă asigurare ipototecară sau hărții de valoare (acții dela bănci și efecte publice).

Etalonul de interese variază între $6\frac{1}{2}\%$ — 8% , fără nici o proviziune.

„Cassa de păstrare în Mercuria“
societate pe acții.

Luare de alcool și epidemia de tifus!

În ziarul „Saazer Hopfen și Brauerzeitung“ (dela 12 l. c.) află un articol foarte potrivit pentru timpul nostru prezent trist (epidemia de tifus).

În interesul onor. nostru public îmi iau voia a reda pe scurt partea mai de importanță a acestui articol.

„Influența alcoolului asupra nutririi“.

Deja de multă vreme a arătat în Franca Raspail influența binefăcătoare a alcoolului asupra mistuirii, în Germania și Austria au dovedit Gruber și Pick, că alcoolul este cel mai puternic distrugător al baccilelor de tifus (lungoare) și holeră. Știm și aceea, că alcoolul prin efectul său antifermentiv împiedică formarea în intestine a toxinelor, cei mai mari dușmani ai organismului nostru. Noi am și observat, în congelăsiure cu aceasta teorie, că în vremuri, în cari abstința fiind în floare, când apele minerale curg gârlă, cu aceasta modă s'a mai ivit și alteceva: Appendicitis. Și mai putem vedea, cum spre paguba țărilor abstinente, eu deosăbire în Orient, unde religiunea interzice credincioșilor gustarea de beuturi spirtuoase, colera, acest flagel trist, este așazicănd în permanență. Mai adaugem apoi, că frica modernă de baccile a văzut lumina zilei de-odată cu teoria și praxa abstinentei. Înaintași nostri ne-or ride, dacă ar vedea generația noastră fricoasă, care are groază de ori ce baccil din mâncări. Bătrânii au gustat ce le-a plăcut și au udat-o cu ceea-ce le-a părut lor de bun și făcând astfel, microbii treceau pe lângă ei leșinași, fără putere. Noi aflăm, că antecesorii nostri au avut o judecată sănătoasă și noi credem împreună cu ei în folosul beuturilor alcoolice. Să nu fim încăpăținași în a vedea cauzele răului în aceste, pe când cauzele au motive mai adânci.

În legătură cu aceasta espunere foarte importantă pentru populațiunea noastră, îmi iau voia a face onor. p. t. public propunerea, ca în loc de diversele ape minerale, mai puțin folositoare și a apei de soda, să bea bere bine așezată, pentru care prilej subscrisul îmi iau voia a recomanda cu căldură onor. public berile mele escelente, de grad înalt, anume: Berea-coraană (Kronen-Bier), deschisă, à la München, neagră, și berea mea bock-malț duplă.

Ca încheiere mă află în plăcuta poziție a putea declara, că atât în fabricile de bere de aici, cum și în toate fabricele de spirt aici, nu s'a ivit nici un caz de tifus (lungoarea), ceea-ce este o dovadă, că alcoolul beut moderat, formează un scut escelent contra tifusului etc.

Cu distinsă stimă

Rudolf Habermann

proprietarul I. fabrice transilvane cu vapor de bere, Sibiu.

260 1—3

IULIU ERÖS

Sibiu — Nagyszeben.

Nr. 3128 A

Novități în toate soiurile de oroloage, juvaere, articli de aur și argint, cadouri de nuntă și botez, inele de fidanțare gata, cercei, lanțuri de oroloage, brățare, utensilii entru biserici și masă, obiecte de lux de toate soiurile în aur și argint.

Nr. 3128 A. Orologiu de argint Remontoir pentru dame, cu coperiș duplu tare, 12 Cor. Det o în aur 42 Cor. — Nr. 3128 B. Orologiu de argint Remontoir pentru domni cu coperiș duplu tare, cu diametru de 45 milim. 14 Cor. — Nr. 3128 C. Orologiu de argint nou Remontoir pentru domni, cu coperiș duplu tare 7 Cor. 50 fil — Nr. 8894 a. Cercei de aur veritabili 14 carate 8 Cor.

Detto ceva mai mici 6 Cor. Detto în argint foarte gros aurit 3 Cor. — Nr. 9265 a. Inel de aur veritabil, 14 carate cu corale veritabile sau cu diamant, rubin etc. imit. Cor. 11. Detto în aur nou de 6 car. 6 Cor. Detto în argint și gros aurit 2 Cor. 50 fil. Fiecare obiect de aur sau argint e esaminat oficios și proba oficioasă vizibilă exact, afară de aceea să garantează în scris că obiectul e veritabil. Trimitere numai cu rambursă. Preț-curante ilustrate la cerere gratis și franco. 248 3—

Nr. 8894 a

Nr. 9265 a

Industrie indigenă!

Prima fabrică transilvană de stearin și săpun,

dela preluarea conducerii ei de cătră institutul „Vereinsbank“ ardelean, de nou adiuată și provăzută cu cele mai moderne mașine, liferează toate soiurile de lumini de stearin, cum și ca specialitate deosebită

săpun de spălat neutral,

praf veritabil de săpun și diferite alte soluri de săpun

în o calitate așa de escelentă, încât aceste pot susține comparația cu ori-ce produse de concurență, chiar și cu cele din străinătate.

Noi recomandăm deci proçurarea acestor produse indigene, cari escelează prin bunătatea și vrednicia lor.

Prima fabrică transilvană de lumini.

16 25—

„Sucursala băncii comerciale ungară din Pesta, Sibiuu“

Piața mare Nr. 2.

Infinitată în anul 1841. • Centrala în Budapesta. • Capital de acții de rezerve 93 milioane Coroane.

Primește bani cu libele de depunere

pe lângă cea mai favorabilă procentuare,

cumpără și vinde rente, scrisuri de amanetare, acții, losuri, cum și monede de aur și argint, primește hârtii de preț pentru păstrare și administrare, încasează cupoane și efecte sorțite, asigurare contra perderilor de curs la sortiri procurare de cauțiuni de căsătorie pentru militari.

198 12—

☛ Toate informațiile dorite să dau cu plăcere. ☛

252 2-6

Publicațiune.

Pășunatul de munte pentru oi al comunei Sebeșul de sus (ctul Sibiuu) să esarând-ază pe durata anului 1909 pe calea li itațiun i publice, ce să va ținea în 27 Decemvrie 1908 n. în cancelaria comunală.

Prețul strigării 500 Cor. Vadiumul 50 Cor. Condițiunile mai în detalii să pot vedea la primăria comunală.

Sebeșul de sus, la 2 Decemvrie 1908.

256 1-1 Primăria comunală.

Orologiu împreună cu lanț

numai pentru Cor. 2.—

Din pricina vânzării unei mari cantități de oroloage trimite casa de export silesiană: un escelent orologiu-Anker de precizie aurit, cu mers de 36 oare, împreună cu un lanț frumos, numai pentru 2 Cor. și cu garanță pe 3 ani în scris. Cumpărând 3 es. numai Cor. 550. Expediție cu rambursă prin

Casa de export pras.-silesiană 28 8—

A. G. EB, Cracovia Nr. 4.

NB. Pentru-ce nu convine banii retour.

Tovărășia „MUGURUL“.

Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura Tovărășia românească »MUGURUL« însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erszébetváros) care vinde altoie de viță de vie de toate speciile, precum și viță americană cu și fără rădăcină. La dorință însoțirea dă instrucție gratis ori-cui în toate ramurile viticulturii. 186 8—15

10 sau 20 fileri

☛ sunt pentru iubitorii de muzică spese mici, ☛ dar pentru birtaș

233 4-6

sunt baza la bunăstare.

In nici un local n'ar trebui să lipsească un

instrument-„HUPFELD“

cari în toate privințele neajunse, stau preste toate celelalte instrumente.

Azi să cercetează cu predilecție localele, unde este muzică, astfel procurarea unui instrument muzical este de recomandat din două puncte de vedere:

1. Incasări directe pentru muzică.
2. Urcarea circulației și prin aceasta urcarea venitului.

☛ Prospecte libere de porto. ☛

LUDOVIC HUPFELD, A. G., Viena VI.

Prima și cea mai mare fabrică de instrumente de clavier.

47 premii prime. ☉ 750 de lucrători.

Depozite de mostre:

Iosif Martin, Budapesta VIII, Kenyérmező-uteza 6.
Müller Ferencz, Timișoara, teatrul electric.

Cassa de păstrare reuniune în Săliște.

Primește depuneri spre fructificare cu 4%, pe lângă un termen de anunț mai lung cu 4½%, iar depuneri mai mari cu 5%.

Depuneri să plătesc după starea cassei și fără anunț.

Darea de camete o plătește institutul.

244 4-20

Depuneri și ridicări să pot face și pe cale poștală cu cecuri.

Imprumuturi acordă pe cambii, pe obligațiuni cu cavenți, pe ipotecă precum și ca credite de Cont-curent pe lângă asigurare ipotecară sau hârtii de valoare (acții și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 8% și 6% netto, după mărimea împrumutului și asigurarea oferită.

DIRECTIUNEA.

NOXIN

Cea mai bună
Cremă
pentru ghete.

Cu patent
Chelle.

Să capătă în toate prăvăliile mai mari
The „NOXIN“ Co,
Budapesta VI.: 57 40-50
Gebrüder Hochsinger.

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete.

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupesti sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerete și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri bine-voitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală, — trebuie să fie cineva căruia oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere măcăzurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste măcăzuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiencios, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al Dr.ului PALOCZ, medic de spital, specialist (Budapesta VII, Rákóczi-ut. 10), unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori-cine (atât băr, bații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupesti ale bolnavului să curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletești să se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metoda sa proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai negleșite, ranele sifilitice, boalele de țevă, beșică, nervi și șira spinărei, înepăturile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge de piele și toate boalele organelor sexuale femești. Pentru femei e sală de așteptare separată și esire separată. În ceace privește cura, depărțarea nu este piedecă, căci dacă cineva, din ori ce cauză n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se alătura numai marca de răspuns.) Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, orie la dorință să retrimit fiecăruia. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Visitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. (Duminea până la 12 ore a. m.) Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist, Budapesta VII, Rákóczi ut. 10. 18 40—

Pentru capitaliști elocare favorabilă de capital.

Pentru schimbare de întreprindere comercială vând numai decât pe numărare acțiunile mele dela »Bihoreana« Oradea-mare I. emisie, cari aduc de prezent 6%.

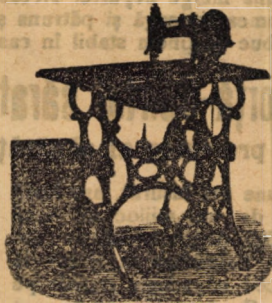
Informații mai de aproape la

Gustav Hentschel
Sibiu.

Gustav Dürr

mechanic.

**Magazin de mașini de cusut și de velocipede,
Sibiu, Piața-mare nr. 19.**

Recomandă depositul seu mare și bine asortat cu toate felurile de mașini de cusut mai renumite din fabrici străine și indigene pe lângă un preț foarte moderat. 15 41—

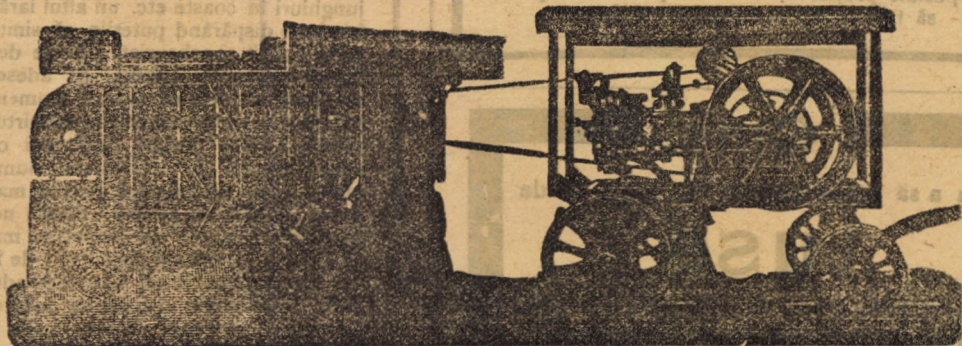
Ca specialități se recomandă mașinile de cusut

Seidel & Naumann, G. M. Pfaff.

Toate aceturile mașinilor de cusut de ori-ce fel precum ace, curele, oleiuri fine și altele se află întotdeauna în depositul meu. Reparaturile la mașinile de cusut de ori-ce fel sunt executate prompt, ieftin și conștiencios cu garanție. Pentru fiecare mașină nouă de cusut amărată dela mine dau 5 ani garanție

Osers și Bauer fabrică exclusiv de motoare

Viena XX., Dresdnerstrasse 81-83/a. Depou principal: Budapesta VI., Podmaniczky utca 18.

Locomobile cu benzin

Motoare ou benzin.

Motoare cu gaz sugativ.

Forța de mânăre cea mai ieftină din prezent! Spese de mânăre pe oară, după puterea de cal 2-3 fill. Mai multe sute de aranjamente în mânăre! Condiții de plată favorabile! Fabricațiune solidă, de primul rang! Cu prețcurant și preliminar de speșe servim gratis.

În timpul din urmă am furnisat mașini următorilor:

Schloșz Ioan & soți, Sas-Veseuș 8 HP aranjam. de imbl. Pap János, Iháros-Berény 8 HP aranjam. de imbl. Nagy I. Pavel, Boglár 6 HP aranjam. de imbl. Takács Imre, propriet. de moară, Pásztó 75 HP aranjam. de imbl. Stenger Wilhelm, propriet. de moară, Topolovețul mare 50 HP aranjam. de imbl. Rosmann Samoil propriet. de moară, Mociu (com. Cluj.) 40 HP aranjam. de imbl. și în alte numeroase domenii

Institut indigen. — Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

din Sibiu

10 49-52

— Intemeiată la anul 1868 —

în Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

— contra pericolului de incendiu și exploziv, —
edificii de ori-ce fel, mobilie, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

— asupra vieții omniul —

În toate combinațiile, capitale pentru casul mortii și cu termen fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe speșe de înmărmântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: \$ Capitale asigurate asupra vieții:
95.816.412 coroane. \$ 9.882.454 coroane

Dela întemeiere institutul a solvit:

pentru despăg. de incendii 4,484.278.83 c. pentru capitale asig. pe viață 4,028.118.12 c.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Diracțiunea în Sibiu str. Cisnădiei nr 5 etagiu I., curtea I. și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari

Oltoaie de viță de vie

in sortare recunoscută în țara întreagă de conștiențioasă,

Vițe americane de baze

desvoltate deplin și crescute în teren deluros,

Vițe nobile europene,

scutite de grindină și peronospora, în cele mai bune soiuri de vin și vin de desert, din cultura proprie de vițe, vrednică de văzut

Padureți de aciași și gledicia

furnisează cu prețuri moderate

prima școală ardeleană de viță de vie a lui

Mihail Ambrosi

în Mediaș (Medgyes).

268 2-

Amicul viierului

carte edată de firma de mai sus, care cuprinde sfaturi speciale prețioase, la cerere pe o cartă postală, să trimitte ori și cui gratis și franco.

Cine

vrea a să scăpa pe sine sau copii săi de

tuse

de răgușală, catar, flegmă, catar de gât, de tuse convulsivă și de tuse măgărească, să cumpere

**Caramellele de pept
ale lui Kaiser**

cu trei brazi,

aprobate și recomandate de medici.

5500 de atestate verificate
de notarul public.

Pachet 20 și 40 fl. Să capătă în toate
245 4-24 farmaciile.

Marca de scutire: „Anker“.

Liniment. Capsici comp.,

înlocuitor pentru

Anker-Pain-Expeller

este un leac de casă valorat de mult, care să folosește de mulți ani ca fricțiune sigură la podagră, reumatism și răceli.

Atenție. Din cauza imitațiilor de puțină valoare să fim precauți la cumpărare și să primim numai sticle originale în ștulele cu marca de scutire „Anker“ și cu numele Richter. Cu prețul de 80 fl., C. 1-40 și Cor. 2— să capată aproape în toate farmaciile. Depozit principal la Iosif Török, farmacist în Budapesta.

**Farmacia lui Dr. Richter la
„Leul de aur“ în Praga. ::**

Șoseauă Elisabeta Nr. 5 nou.

Expediție zilnică. 199 17-42

500 Coroane

plătește celui-ce ar mai
căpăta vre-odată durere

de dinți ori fi va mirosi gura după-ce va folosi apa de dinți a lui Bartilla, o sticlă cu 80 fl. Ed. Bartilla-Winkler Viena 19/1. Sommergasse 1. În Sibiu: în farmaciile: în Piața mare 10; în Piața mică 27; strada Cisnădiei 59; ulița Turnului (Saggasse); ulița Ocnei 2; farmacia Teutsch; Meltzer, str. Gusteriței și str. Cisnădiei. În Bistrița: farmacia lui Herbert. Sebeșul-săseș: farmacia Lederhiger; Sighisoara: farmacia lui Ligner.

Să se ceară pretotindinea apriat apa de dinți a lui Bartilla. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile unde nu s-a poate căpăta, trimit 7 sticle cu 5 cor. 80 fl. franco. 11 26-

Necondiționat**să cetiți acest sfat bun!**

Vestea bună merge departe. Aceasta să adevărește și la »Fortă-Spirtul sărat« a căru vestea a cutrierat lumea întreagă și pătruns și la noi. Voim deci a împărtași și st. nostri cetitori, din cari motive trebuie să ținem stabil în casă acest mijloc escelent și pentru ce este el în general așa iubit.

**„Fortă-Spirtul sărat“
ca protector al sănătății!**

Fie omul june ori înșurat, are lipsă întotdeauna de un mijloc de casă bun și vrednic de încredere, pe care să-l aibă la îndemână ca ajutor la vreun rău ce-l năpădește repede pe neașteptate. Cu deosebire unde sunt copii, este de lipsă aceasta precauție. Acum să simte unul rău, în celalalt minut să plânga al doilea de durere de cap, al treilea geme iară de zgârciuri de stomach și așa mai departe. Ce bun este în astfel de cazuri »Fortă-Spirtul sărat«, cetim instrucția de folosire minuțioasă și îndată știm, ce avem să facem. Aproape în fiecare familie este cineva, care suferă de insomnie, nervozitate sau e torturat de podagră, reumă, dureri de șele și de spate, junghiuri în coaste etc. un altul iarăși simte dispărând puterile, să simte slab, obosit și eshauriat. Cât de des nu să întâmplă leșinuri? Si adeseori omul nu știe ce să facă momentan în asemenea cazuri »Fortă-Spirtul sărat« e mai prețios decât ori ce altele, fiindcă el întărește numai nervii și mușchii, nu numai face pe om mai capabil de lucru, ci face în adevăr servicii neprețuibile și în cazurile durerose amintite mai sus, dacă să folosește conform instrucției de întrebuințare.

Și oameni tineri laborioși adeseori să eshauriază lucru ostencios încordat și după eshauriare urmează adese boală. De aceea e consult, ca fiecare, care lucră mult, dimineața și sara înainte de culcare să-și frece cu »Fortă-Spirtul sărat« membrele, cum și pieptul, șelele și capul, după care simțim ca și când mușchii ar căpăta nouă forțe și capacitatea de lucru să manifestă îndoită. Cine face voiagiuri să-și ia în buzunar o sticlă de »Fortă-Spirtul sărat«, și nu să va căi. Cel puțin o sticlă de »Fortă-Spirtul sărat« să fie totdeauna în casă, cu atâtea e dator fiecare om sănătății sale.

Veritabilul »Fortă-Spirtul sărat« să capătă pretotindinea în sticle de 30 fl., 40 fl., 1 și 2 Cor., dar să ne ferim de imitații și să luăm numai sticle de acele, pe cari e vizibil figura 2:9 7-10 de bărbat de mai sus și să comandăm la singurul fabricant:

„Kosmos“ laborator chemic în Győr,

de unde să expedieze 10 sticle mici și 3 sticle mari franco, cu rambursă sau trimițând înainte prețul.

„Fortă-Spirtul sărat“

ca mijloc pentru îngrijirea corpului!

Cunoști Dta pe cineva care-și masează corpul cu »Fortă-Spirtul sărat«? Dacă da, întreabă-l că nu să simte ca nou născut? Chiar și oameni îmbătrâniți simt că li se reîntorc forțele și elasticitatea, dacă își masează regulat corpul cu »Fortă-Spirtul sărat«.

Ai văzut Dta cum să poartă iarna oamenii slabi? O zgriburire, o tremurare, un înghet e întreg omul! Dacă un astfel de om și-ar freca dimineața peptul și șpatele cu »Fortă-Spirtul sărat« încălzește iarna întreg corpul și vara îl răcoarește, ca ghița el depărtează și asudarea. Ce neplăcut este, dacă subțiori, la mâni și la picioare asudă și să face insuportabil prin mirosul uricios de exudat. Prin spălarea cu sirguință a subțiorilor, a mânilor și picioarelor cu »Fortă-Spirtul sărat« alungăm atât sudorile, cât și mirosul.

Și mirosul urit al gurii este și mai chinuitor pentru mulți oameni. Acest miros rău e cauzat de putrezirea resturilor de bucate în gaurile dinților. Aceste fac nu numai gura rău mirositoare, ci ajung adeseori și în stomach, unde pot cauza boale. Cine își clătește gura dimineața și după mâncare cu »Fortă-Spirtul sărat« amestecat cu apă, încunjură stricarea dinților, nu are dureri de dinți, gura miroasă plăcut, mâncarea încă ne cade mai bine și e scutit și gâtul de îmbolnăvire. La copii zădărnici prin aceasta și durerea de gât, umflarea glandulelor și altele. Nu este vanitate, dacă ne îngrijim de păstrarea frumeteii părului și feței, e aceasta chiar o bună calitate. Cine pune în apa sa de spălat și de scăldat regulat veritabilul »Fortă-Spirtul sărat« va avea pielea feții curată și fină, dacă ne spălăm cu ea capul, împedecăm formarea de mătreță, părul devine frumos fin și nu cade, fiindcă acest »Fortă-Spirtul sărat« împedecăderea părului și ne fereste de-a încărungi înainte de vreme.

D-voastră nimeriți negreșit corect,

dacă alegeți pentru copii D-voastre un casten-Anker de petricele de edificat, de oare-ce acesta este, după cum să poate documenta, mai mult de douăzeci și cinci de ani

cel mai iubit joc al copiilor.

221 9-9

Dacă toate celelalte jucării adeseori cu mult mai scumpe, sunt aruncate în colț, castenul-Anker de petricele de edificat nu numai să folosește diligent mai departe, ci copii abia apucă să vină timpul, până să capete un casten de întregire, ca să poată ridica zidiri mai mari și mai frumoase. Un casten-Anker de petricele de edificat veritabil nu este nici-când fără valoare, ci prin cumpărare de castene de întregire devine tot mai mare și mai distractiv și prin urmare pe durată cadoul cel mai ieftin

**Castenele-Anker ale lui Richter
de petricele de edificat**

să nu lipsească deci de sub nici un pom de Crăciun. Informații mai de aproape asupra vestitului joc de zid și asupra castenelor-Anker-pod, cari servesc ca întregire, cum și asupra nouelor jocuri ale lui Richter de așezat, jocuri mozaice-cugle „Meteor“ etc., aflăm în noua listă de prețuri ilustrată a castenelor de edificat, pe care să și-o procure îndată fiecare mamă, care pune preț pe educarea copiilor sei. Trimiterea listei de prețuri să face gratis și franco.

Castenele-Anker ale lui Richter de petricele pentru edificat să află de vânzare în toate prăvăliile fine de jucării, cu prețul de cor. —85, 1,75, 2.—, 3,50, 6,50 și mai sus și să pot cunoaște după marca de scutire »Anker«.

— F. AD. RICHTER & Cie. —

furnizori reg. de curte și camerali.

Comptoire și deposit **Viena** XIII/1 (Hietzing).
I. Operngasse 16. — Fabrică —

Rudolstadt, Nürnberg, Olten (Helveț'a), Rotterdam, S.-Petersburg, New-York.

Cui îi place muzica și are intenția să-și procure un instrument mecanic de muzică, acela să ceară cea mai nouă listă de prețuri asupra instrumentelor-imperator de muzică, cu cercevelă de neșe pe pleu de oțel, rotunde, și cine vrea să-și procure un aparat de vorbit acela să ceară lista de prețuri a aparatelor de vorbit; în ea află însemnate cele mai bune aparate de vorbit.

